1893 — 1973
80 років
Служби Народові

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 156. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 24-го СЕРПНЯ 1973 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, AUGUST 24, 1973 No. 156. VOL. LXXX.

В Чіле дійшло до збройного зудару

Сантіяго, Чіле. — У вівторок, 21-го серпня, на вулицях столиці Чіле дійшло до збройного зудару між прихильниками та противниками політики марксистського президента Сальвадора Альєнде. Під час цієї сутички, яка тривала 5 годин, було поранено кілька осіб. Зудар розпочався тоді, коли маршируючі групи молодих людей правих політичних переконань, дійшовши до головної кварт'ири Комуністичної партії, почали вигукувати антиурядові гасла. Щойно після 5-ох годин вдалося поліції встановити порядок за допомогою слізних газів. В іншому інциденті, невідомі особи кинули кілька запальних бомб до місцевої квартири робітничої спілки, яка є під впливами опозиційної Християнської Демократичної партії. Тим часом до страйку власників вантажних автомашин, який триває чотири тижні, приєдналися власники крамниць, велике число лікарів, пілотів, інженерів та членів різних професійних та робітничих спілок. Страйкарі виступають проти соціялістичної політики президента Альєнде й вимагають, щоб Уряд дав ґарантії, що не знаціоналізує всієї приватної індустрії. Вони також вважають, що тільки збройні сили можуть привернути порядок в країні та стримати Уряд від загальної націоналізації індустрії. На початку цього місяця президент Альєнде був змушений погодитися на вимоги опозиції й включити до свого кабінету представників збройних сил. Але минулого тижня, міністер публічних робіт і транспорту генерал Цезар Руїз, який також був головнокомандувачем летунства, зрезиґнував із свого посту в кабінеті, заявляючи, що уряд ненадав йому досить повновластей полагодити страйк власників вантажних автомашин. Після цієї резиґнації, президент Альєнде усунув генерала Руїза з посту головнокомандувача повітряних збройних сил, що викликало незадоволення у військових колах. Два інші військовики, які є членами кабінету, постановили були також зрезиґнувати, але на прохання Альєнде залишилися на своїх постах. Постанову Міністра оборони та Міністра скарбу залишитися в кабінеті деякі каментатори пояснюють, як ознаку, що президент Альєнде надав їм більше повновластей для спроб привернути економічний та політичний порядок.

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН НАТАВРОВУЄ СВОЇХ КРИТИКІВ — НЕ ДУМАЄ РЕЗИҐНУВАТИ

Сан Клементе, Каліфорнія. — Під час пресової конференції в середу, 22-го серпня, президент Ніксон натаврував тих його критиків, які, на думку Президента, стараються вживати Вотерґейтську аферу, щоб перешкодити йому у виконанні його обов'язків і плянів. Президент Ніксон також заявив, що він ніколи не думав і далі не думає про резиґнацію та що плянує протягом решти його каденції присвятити свою увагу пекучим справам країни. Він також сказав, що має повне довір'я до віцепрезидент Еґню та що погоджується з твердженням Віцепрезидента, що закиди про одержання хабарів Віцепрезидентом повинні бути розглянені федеральною лавою присяжних, а преса не повинна переймати на себе повновластей суду.

Під час майже одногодинної пресової конференції, президент Ніксон дав відповідь на всі питання, які кореспонденти ставили йому в справі Вотерґейтської афери. Він також повідомив про резиґнацію Вільяма Роджерса з посту державного секретаря та заявив, що на цей пост він найменував Генрі Кіссінджера. Президент Ніксон заявив, що він не може погодитися на передання таємних магнетофонних записів спеціяльному прокураторові ані сенатській комісії, яка розглядає Вотерґейтську аферу, бо таке передання порушило б принцип конфіденційности, тобто, якщо Президент був би змушений передати ці записи, то тоді ніякий майбутній президент, ні його дорадники, ні представники інших держав не моглиб мати запевнення, що їх розмови та важливі таємні наради не стануть публічними. Але президент Ніксон також заявив, що в цій справі він підчиниться „дефінітивному рішенні" Найвищого Суду ЗСА.

Президент сказав, що, на його думку, колишній генеральний прокуратор Джон Мічелл повинен був з власної ініціятиви повідомити його про спроби затаювання Вотерґейтської афери, а не чекати, щоб Президент його запитав. У своїм свідченні перед сенатською комісією Мічелл був заявив, що він сказав би Президентові всю правду про Вотерґейт, якщо б Президент його запитав, але не зробив цього сам, бо боявся, що реакція Президента була б дуже гостра, тобто могла б пошкодити в перевиборчій кампанії.

Президент Ніксон також сказав, що коли всі факти про Вотерґейт будуть вияснені, то він певний, що покажеться, що його колишні дорадники Г. Р. Гальдеман і Джон Д. Ерліхман цілком не були причетні до спроб затаювати Вотерґейтську аферу.

Президент Ніксон заперечив ще раз твердження Джона Діна, колишнього свого правного дорадника, який перед сенатською комісією твердив, що Президент хотів помилувати деяких із вломників до головної Демократичної квартири та що нібі Президент розглядав можливість збирання грошей для цих арештованих вломників, як заплату за мовчанку.

Відповідаючи на запит, чому він у липні 1972-го року не зареаґував на пересторогу діючого директора Еф-Бі-Ай Патрика Грея про спроби деяких людей перешкоджати в розслідженні Вотерґейту, президент Ніксон сказав, що він тоді наказав Ґрейові продовжувати точне слідчення та що він, тобто Президент, думав, що Ґрей говорив про працівників Сі-Ай-Ей, а не про членів персоналу Білого Дому.

Президент кілька разів сказав, що Джон Дін фальшиво інформував його про Вотерґейтську справу, та що навіть в березні ц.р. Дін запевняв його, що ніхто з Білого Дому не був замішаний в спробах затаювання Вотерґейтської афери.

В. РОДЖЕРС ЗРЕЗИҐНУВАВ, КІССІНДЖЕР ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ПОСТ ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРЯ ЗСА

Вашинґтон. — З датою 3-го вересня новим американським державним секретарем стане дотеперішній архітект американської зовнішньої політики, спеціяльний політичний дорадник президента Ніксона — Генрі А. Кіссінджер. Від довшого часу кружляли у Вашинґтоні вістки на цю тему, але щойно на пресовій конференції у Сан Клементе 22 серпня президент Ніксон підтвердив, що він „з жалем" прийняв до відома резиґнацію Вільяма Роджерса з посади державного секретаря і призначив на його місце д-ра Генрі А. Кіссінджера, який, очевидно, мусить бути ще затверджений Сенатом. Загально панує переконання, що з затвердженням Кіссінджера Сенатом не буде особливих труднощів, хоч всякі несподіванки можливі.

Вільям П. Роджерс перебрав обов'язки державного секретаря з приходом до влади президента Ніксона і є фактично останнім з членів першого кабінету президента Ніксона, покликаного на початку 1969 року. Позиція В. Роджерса від самого початку була досить особлива, враховуючи особисте зацікавлення зовнішньою політикою самого президента Ніксона і спосіб, з яким він почав цю політику реалізувати, покликавши на свого спеціяльного дорадника для політичних справ Генрі Кіссінджера. Фактичний стан був такий, що хоч В. Роджерс і був державним секретарем, відповідальним за американську зовнішню політику, то цієї політики він повністю не плянував, ні її не переводив в життя. Роджерс очолював великий Державний департамент і координував його працю. Зовнішня політика плянувалася і здійснювалася в Білому Домі, в бюрах Генрі Кіссінджера і, очевидно, президента Ніксона. Це безперечно створювало для самого Роджерса досить делікатну ситуацію, бо часто він навіть не був інформований про такі чи інші політичні потягнення і мусів одержувати потрібні інформації від Кіссінджера. Цьому дав був у свій час дуже драстичний вислів сенатор Стюарт Саймінґтон, окреслюючи Кіссінджера як „фактичного державного секретаря, якому тільки бракує титулу" і називаючи Роджерса „посміховищем коктейлевих кіл" Вашинґтону. Добре поінформовані кола звертають увагу на те, що Роджерс приватно давав вислів своєму незадо-

(Закінчення на стор 3-ій)

22 травня відбулася в Києві знову, як і минулими роками, маніфестація біля пам'ятника Т. Шевченка

Ню Йорк. (Пресова служба ЗЯ УГВР). — З достовірних джерел одержано інформації, що в дні 22 травня цього року відбулася в Києві біля пам'ятника Т. Шевченкові демонстрація для вшанування пам'яті Т. Шевченка в роковини перенесення його тіла з Петербургу до Канева. Як і минулими роками, біля пам'ятника збиралися гуртами українці головно молодь, дехто клав цвіти й вінки під пам'ятником, співали „Заповіт" й інші пісні. Міліція розганяла людей, але нікого не арештувала. Офіцери КҐБ в цивільних одягах стояли поблизу пам'ятника й фотографували тих, хто складав вінки.

Водночас із цим одержано з Одеси інформацію, що в квітні ц. р. був виключений з комуністичної партії і звільнений з праці відповідальний секретар обласної газети „Чорноморська комуна", органу Одеського сільського обкому КПУ та обласної сільської ради депутатів трудящих Володимир Крижанівський. Виключено його з партії за знайомство з дружиною Святослава Караванського — мікробіологом Ніною Строкатою, засудженою в травні 1952 р. на 4 роки ув'язнення і засудженими в Одесі Олексою Притикою й Олександром Різниковим та іншими.

КОРОТКІ ВІСТКИ

ТАЄМНА СЛУЖБА, ЯКА ВІДПОВІДАЄ ЗА ОХОРОНУ ПРЕЗИДЕНТА, продовжує твердити, що під час відвідин президентом Ніксоном міста Ню Орлінс, там існувала широкозакроєна змова на його життя, хоч деякі члени Ню Орлінської поліції заявили, що ніяких доказів про існування такої змови не вдалося роздобути. Розшукуваний агентами Таємної Служби Едвін Ґаудет, колишній поліцай, який кілька днів перед приїздом президента Ніксона до Ню Орлінсу мав заявити, що плянує вбити Президента віддався в руки поліції. Ґаудет переховувався протягом двох днів у залісненій околиці стейту Ню Мексіко.

АСТРОНАВТИ НА КОСМІЧНІЙ ЛЯБОРАТОРІЇ „СКАЙЛЕБ" продовжують виконувати заплановані досліди. У вівторок, 21-го серпня, астронавти робили фотографії поверхні Сонця, в атмосфері якого зауважили повітряну „бульку". Космічні науковці твердять, що ця „булька" була спричинена вибухом на Сонці та що фотознімки з неї повинні допомогти в розв'язанні багато питань про будову Сонця.

ТИМЧАСОВИЙ УРЯД АРҐЕНТИНИ заборонив чужоземним пресовим аґенціям передавати арґентинським газетам новини про події в Арґентині. Таким чином, ті газети, які з фінансових причин не мають широкої сітки власних кореспондентів, яка охоплювала б цілу країну, будуть змушені діставати новини про Арґентину тільки від урядової пресової аґенції, яка є під контролею прихильників колишнього диктатора Хуана Перона, кандидата на пост президента країни. Вибори мають відбутися 23-го вересня ц. р.

МЕХІКАНСЬКИЙ УРЯД сповістив, що в понеділок, 20-го серпня, поліційні чинники заарештували двох членів так званої Революційної Армії Народу, які в травні ц. р. брали участь в схопленні американського генерального консула після того, як мехіканський уряд звільнив з ув'язнення 30 „політичних" в'язнів та заплатив терористам викуп у сумі 80,000 долярів.

ПРИЗНАЧЕННЯ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ СУДДЕЮ АДВОКАТА, члена німецької комуністичної партії, викликало занепокоєння тенденціями всередині правлячої Німецької Соціял-демократичної Партії. У зв'язку з назначенням Фолкера Гетца вигринуло питання, як далеко вліво еспрямують німецьких соціялістів крайні елементи в партії. Віллі Брандт заявив, що ніхто в партії не може мати такого впливу, щоб перетворити її у догідне для комуністів знаряддя. Згідно із зобов'язуючими у Західній Німеччині напрямними, ані праві, ні ліві радикальні елементи не можуть займати відповідальних державних позицій в Німеччині. Справу призначення Ґетца вирішуватиме федеральний уряд.

УРЯД ЗСА ПЛЯНУЄ ВСТАНОВИТИ ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ ІЗ СХІДНЬОЮ Німеччиною. З цією метою туди вже виїхала спеціяльна комісія Державного департаменту, щоб на місці обговорити з східньонімецькими чинниками проблеми, зв'язані з встановленням у Східньому Берліні американського представництва.

В ГРЕЦІЇ ЗВІЛЬНЕНО З УВ'ЯЗНЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З АМНЕСТІЄЮ СОТНІ політичних в'язнів. Серед вже звільнених є також Александер Панаґуліс, який в 1968 році намагався вбити теперішнього президента Греції. Думки серед грецьких політичних опозиційних лідерів щодо нової політики режиму поділені. Деякі вважають, що Греція є на шляху до демократизації, інші перестерігають греків перед можливими „несподіванками" з боку теперішнього уряду і закликають не випускати з уваги через амнестію важливіших питань, що стосуються майбутньої Греції.

ІРЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКАНСЬКА АРМІЯ ПОСИЛИЛА терористичну протибритійську активність. З цією метою члени цієї підпільної організації використовують пошту, надсилаючи в різного типу посилках вибухові матеріяли. Цілий ряд того роду посилок знайдено на терені Лондону та інших міст Великої Британії.

Переговори Західньої Німеччини з сателітніми державами під знаком серйозної кризи

Бонн. — Політичне відпруження в Европі несподівано найшлося під серйозною загрозою. Трудноці виявилися у зв'язку з переговорами між Західньою Німеччиною та совєтськими сателітними державами: Болгарією, Чехо-Словаччиною та Угорщиною, коли прийшло до уточнення питання позиції Західнього Берліну. Західня Німеччина вимагає визнання за собою права репрезентувати Західній Берлін у всіх аспектах, на що не хочуть погодитися совєтські сателіти. В обличчі спротиву представників Болгарії, Чехо-Словаччини та Угорщини в цьому питанні, уряд Західньої Німеччини зайняв стосовно „тверду лінію", видвигаючи можливість відкликання поїздки канцлера Віллі Брандта та західньо-німецького міністра закордонних справ Західньої Німеччини Вальтера Шеля до Чехо-Словаччини 5 вересня, якщо це питання не буде розв'язане по думці вимог Західньої Німеччини. Як відомо, з цих міркувань були перервані переговори між Німеччиною та Угорщиною ще 16 серпня, а тепер німецький міністер закордонних справ Німеччини Шель поінформував про відкладення своєї поїздки до Болгарії, що мала відбутися з кінцем серпня. Як виглядає, ціла проблема зводиться до інтерпретації договорення між західніми державами та СССР в справі Берліну з 1971 року, на основі якого західньонімецький уряд має право репрезентувати „мешканці в Західнього Берліну". Становище Бонну є таке, що того роду репрезентація поширюється на весь комплекс справ, зокрема, коли йдеться на репрезентацію установ, корпорацій і т. п., які діють в Західньому Берліні, тобто т. зв. юридичних осіб, що як твердить західньонімецький уряд є в компетенції кожного консулярного представництва. Того роду права щодо Західнього Берліну західньонімецький уряд хоче забезпечити за своїми консулятами у сателітніх державах.

Покищо не з'ясоване становище в цій справі західніх держав а коли йдеться про совєтську сторону, то речник совєтського уряду вже заявив, що позиція Чехо-Словаччини, Болгарії та Угорщини щодо Західнього Берліну правильна і що уряди тих держав не можуть йти на ніякі поступки Боннові. Більше того, цей же совєтський речник заявив, коментуючи німецько-чехословацький проєкт договору з червня 1973 р., що на його думку „товариші в Празі правдоподібно діяли надто поспішно і надто далеко поступилися західнім німцям в червні . . . Не існує можливість, щоб вони в цьому питанні тепер поступилися Боннові".

У зв'язку з труднощами, які виринули на відтинку переговорів Західньої Німеччини з Болгарією, Угорщиною та Чехо-Словаччиною,

(Закінчення на стор. 3-ій)

У Вашинґтоні створено дорадчий комітет для реформи міжнародної монетарної системи

Вашинґтон. — Секретар скарбниці ЗСА Джордж П. Шулц найменував у середу 22 серпня трьох кол. секретарів скарбниці та одинадцять інших осіб до складу нового урядового комітету для реформи міжнародної монетарної системи. Увійшли в склад цього комітету: Генрі Г. Фовлер, секретар скарбниці в 1965-1968 рр. за президента Джонсона, Даґлес Діллон — секретар в 1961-1965 рр. за президентів Кеннеді і Джонсона та Джон Коннелі, що був секретарем скарбниці за президента Ніксона в 1970-1971 роках. Крім названих до комітету увійшло ще одинадцять провідних американських фінансистів, здебільшого банкірів. Започатковано реформу міжнародної монетарної системи вже минулими місяцями й вона увійшла тепер в стадію свого завершування й новопокликаний комітет має допомогти в її реалізації. Водночас із цим секретар скарбниці Дж. П. Шульц заприсягнув чотирьох репрезентантів ЗСА, призначених до міжнародних банків розвитку.

ПОЧАВСЯ ДРУК ВЕЛИКОГО ЗБІРНИКА ПРО Д-РА ЛУКУ МИШУГУ, ЙОГО ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ

Джерзі Сіті. — У четвер, 23-го серпня, тут на книжковій пресі в-ва „Свобода" почався друк великого збірника: „ЛУКА МИШУГА" із матеріялами про життя та творчість цього одного з найвидатніших діячів Американської України, довголітнього головного редактора „Свободи", колишнього активного учасника українських визвольних змагань та голови Місії Уряду Західньої Української Народної Республіки у Вашинґтоні. Збірник має 360 сторінок друку в тому біля 50 ілюстрацій та, крім передмови довголітнього приятеля і співпрацівника д-ра Мишуги та виконавця його останньої волі Романа Слободяна і короткої біографії д-ра Мишуги, складається з чотирьох головних частин: 1. Мишуга про себе, 2. Сильветка д-ра Мишуги — інші про нього, 3. Із творчости д-ра Луки Мишуги та 4. д-р Лука Мишуга про Український Народний Союз. У першій частині поміщені автобіографічні праці д-ра Мишуги: „Під опікою мого стрия", „На Волині" й „Спогад декадента". У другій частині є статті А. Драгана: „Сильветка д-ра Луки Мишуги", Дмитра Галичина: „На прощання", д-ра Володимира Трембіцького: „Д-р Лука Мишуга — представник Галицької Держави у Вашинґтоні", д-ра Володимира Душника: „Д-р Лука Мишуга і українська визвольна справа в Америці", Кларенса А. Меннінґа: „Моє знайомство з д-ром Мишугою" та проф. Романа Придаткевича: „Д-р Лука Мишуга і українська музика в Америці". У третій частині із творчости д-ра Луки Мишуги надруковано вперше тексти його промов „В обороні Рідного Краю", „В листопадові Роковини", „В роковини Злуки Українських Земель", „У Шевченкові Роковини" та з інших нагод, разом усіх тексти 24 промов. В останній частині надруковано характеристичні коментарі д-ра Луки Мишуги про УНСоюз: „Батько", „Ідея чи бизнес", „Власні сили у практиці", „Можна виправдати", „Плоди власних зусиль", „Скріпім себе самих", „УНС", „Наша опора", „За тісніший зв'язок з Канадою" та ін. Книжка матиме стандартний книжковий формат, друкується на першоякісному папері та матиме тверду обкладинку. Зредаґував Збірник А. Драган, літературна редакція — Вячеслав Давиденко, мистецьке оформлення — Богдан Титла. Появляється ця книга саме у 80-річчя „Свободи", найвидатнішим редактором якої був д-р Лука Мишуга, та у 40-річчя передачі йому відповідальности за „Свободу" в 1933-му році.

Не зважаючи на загальне подорожіння та великі кошти друку, книжка у передплаті коштує десять долярів а весь прибуток з неї, разом з деякими іншими фондами, дотаціями і пожертвами, становитиме Фундацію ім. д-ра Луки Мишуги, з якої призначатиметься — в порозумінні із Спілками Українських Журналістів Америки і Канади — щорічні нагороди за найкращі досягнення в українській журналістиці і публіцистиці. Передбачається, що книжка буде готова за яких чотири і тижні і її можна замовляти вже тепер у в-ві „Свобода".

ЛУКА МИШУГА
Збірник
Зредагував Антін Драган
Видавництво "Свобода"
Джерзі Сіті-Ню Йорк

Фотокопія (поменшена) збірника „Лука Мишуга".

Камбоджа апелює до ЗСА про допомогу

Вашинґтон. — У зв'язку з припиненням американського бомбардування в Камбоджі і безпосередньою загрозою для національного уряду Камбоджі з боку комуністів, уряд Камбоджі звернувся з прямим апелем до всього населення ЗСА, а також до всіх конґресменів та сенаторів, закликаючи американців дотриматися „морального зобов'язання" і допомогти Камбоджі зберегти незалежність. Про текст такого звернення поінформував на пресовій конференції камбоджський амбасадор Ум Сім, який від себе особисто також заапелював про допомогу для „малої країни, яка пов'язала з вами свою судьбу". Амбасадор Сім заявив, що в його опінії припинення американської військової допомоги для Камбоджі можна розцінювати як „продаж Камбоджі" Америкою. Згідно з заявою амбасадора Сіма, Камбоджа потребує максимальної військової, економічної і політичної допомоги. Упадок Камбоджі, як справді незалежної держави, матиме далекосягний відгомін в цілій Південносхідній Азії. Уряд Камбоджі під проводом Лон Нола плянує продовжувати боротьбу з комуністичною агресією і ситуація в країні не є аж так трагічна, як це може із зовні видаватися. Ніяких плянів евакуації теперішнього уряду немає. „Ми приготовані боротися з метою відновити мир в Камбоджі, або принаймні досягнути замирення з допомогою переговорів", — заявив амбасадор, відзначивши одночасно, що дотеперішні переговори до нічого конкретного не привели. Представник Державного департаменту Чарлс В. Брей поінформував з приводу виступу камбоджського амбасадора, що Уряд ЗСА плянує далі давати військову, економічну і політичну допомогу Камбоджі, а також „всяку іншу підтримку в рямках закону".

За найновішими повідомленнями з Камбоджі, ситуація там погіршується, бо комуністичні повстанські частини в різних місцях розпочали наступальні операції. Бої ведуться в околицях столиці, на віддалі яких десяти миль від міста. Військові експерти не вірять, що урядовим військам пощастить здержати наступ комуністів і не допустити до захоплення столиці.

СВОБОДА SVOBODA
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Пактування з дияволом

Започаткована внаслідок підписаних між урядами Західньої Німеччини в 1970 р. і З'єдинених Стейтів Америки в 1973 р. договорів з диктатором Совєтського Союзу Леонідом Брежнєвим „відлига" у взаєминах між капіталістичним Заходом і тоталітарною Москвою особливої реакції в західньому світі не викликала. В політичних колах ЗСА й Західньої Німеччини і в світовій опінії ця „відлига" була прийнята подекуди із вдоволенням, як закінчення холодної війни й можливість співіснування між державами з різним суспільно-політичним укладом. Тільки дуже небагато політиків і публіцистів висловило з цього приводу побоювання, що ця „відлига" буде використана московським партійним режимом виключно в інтересах Совєтського наступу на вільний світ.

Найсильніший голос протесту і перестороги проти пактування і співпраці з московським антинародним і тоталітарним режимом пролунав із самого ж таки Совєтського Союзу, з рядів борців за людські права і свободу слова і думки.

Молодий, але вже видатний російський письменник Владімір Максімов, виключений недавно із Союзу Письменників СССР, виступив у своєму відкритому листі до західньонімецького письменника й лавреата нагороди Нобеля Гайнріха Белля з гострим обвинуваченням на адресу західньонімецького канцлера Віллі Брандта, стверджуючи, що він своєю політикою замирення із кремлівським режимом веде вільний світ до нового „Мюнхену", тобто повторення того, що зробив Гітлер після договору в Мюнхені 1938 року, окупувавши Чехо-Словаччину і згодом напавши на Польщу, Бельгію, Голляндію, Францію й інші держави Европи. „Тільки Господь знає, — заявив у своєму листі В. Максімов, — яку ціну крови ми готуємося заплатити за диявольську гру тупоголових дурнів сучасної дипломатії". Ще ствердив Максімов у своєму листі, що кремлівський режим використовує замирення із Заходом для все міцнішого придушення виявів народної і людської свободи в самому Совєтському Союзі і до все запеклішої боротьби із західніми впливами серед совєтського суспільства.

З подібною перестородою виступив недавно також голова Комітету людських прав в СССР акад. А. Сахаров під час пресової конференції у Москві. Він заявив, що технологічна підтримка Заходу і зокрема ЗСА для Совєтського Союзу допоможе кремлівському режимові перетривати й перемогти економічні труднощі і сконцентрувати всі свої зусилля на скріпленні совєтської военної могутности. У висліді світ опиниться в безборонному становищі супроти совєтської безоглядної машини і встановлені між Заходом і СССР тісніші взаємини приведуть до відокремлення СССР в країну цілком ізольовану від світу і будь-яких сторонніх впливів. „Не можна ж жити, — заявив А. Сахаров, — у близькому сусідстві з таким сусідом, зокрема із тим, що озброєний по самі зуби".

Перестороги совєтських дисидентів проти пактування з московським дияволом дуже конкретні й виразні. Проте, великих надій на те, що вони будуть вислухані і взяті до уваги провідниками вільного світу — немає.

„Дорога в нікуди"

В СССР багато говориться про „комуністичну мораль" і про те, як за час існування совєтської системи ця мораль стала нормальним явищем в житті „совєтської людини" і „вищого типу спільности людей — совєтського народу". Практика, однак, показує, що, не зважаючи на всі намагання компартії і совєтського уряду, СССР не звільнився від правопорушень і зловживань, які в багатьох випадках значно перевищують „гнилу" капіталістичну систему.

Справа в тому, що правопорушування і зловживання в СССР, зокрема на відтинку т. зв. соціялістичної власности, достосовані до специфічних підсовєтських умов. Особливою їх прикметою є максимальне використовування масивної совєтської бюрократичної машини, для якої найважливішим елементом є не людина, а така чи інша резолюція, формально виготовлене звідомлення, „указ" вищепоставлених установ. Знаючи про таке наставлення совєтської бюрократії до життя, совєтські громадяни стараються максимально цей момент використати для власної користи.

„Радянська Україна" з 15 серпня опублікувала інформацію про одну судову розправу під наголовком „Дорога в нікуди". Ця інформація є класичним прикладом не тільки загнивання совєтської системи і занику почуття громадської відповідальности, але й прикладом бездарности совєтської бюрократичної машини. Судова справа стосується будівництва й експлуатації автомобільних доріг Тетіївського району Київської области. Згаданий район роками належав до „передових", його керівники були премійовані, про них писали в газетах. Обласна контроля завжди підтверджувала правильність їхнього звітування.

Того роду „окозамилювання", типове для совєтської дійсности, коштувало державі десятки й сотні тисяч рублів, виплачених різним „підприємцям". Районові керівники систематично виготовляли фіктивні акти, фальшували звіти. Відповідальні обласні ревізори „приймали" за звітами і „завіряли печатками" нові дороги, „які не будувалися і не побудовані й на сьогоднішній день". Один з таких ревізорів заявив, що „мені показали якусь дорогу, а виявляється, то була зовсім інша". А „липових актів", пише газета, було чимало. Їх всі підписували, „не перевіряючи, не виїжджаючи на місце. В. Ф. Мельник, правда, порадив поставити на неіснуючій дорозі відповідний дорожній знак", що, очевидно, й зроблено.

Ця інформація не потребує окремого коментаря. Не тільки для керівників згаданого району, а й для всієї совєтської системи після 50-ох років існування простягнулася „дорога в нікуди".

Жидівський Конґрес засуджує переслідування ізраїльських спортовців в Москві

Ню Йорк. — У зв'язку з ворожим наставленням москвичів до ізраїльських спортовців, а також потурбуванням тих совєтських жидів, які виявили свої симпатії до ізраїльських змагунів на Універсіяді-73, Американський Жидівський Конгрес видав заяву, в якій засудив таку поведінку, вимагаючи одночасно від Олімпійського комітету ЗСА, щоб він відмовився підтримати заходи відбувати чергові олімпійські змагання в Москві. Конгрес звернувся також з апелем до американських змагунів, щоб вони відмовилися на знак протесту брати участь у спортових змаганнях в Совєтському Союзі. У повідомленні Конгресу говориться, що події в Москві виявили „російський антисемітизм".

Кость Мельник

ЧИ МИ СПРАВДІ ДУМАЄМО ПРО МОЛОДЬ?

(Перед Другим СКВУ; зокрема на рідношкільні теми)

(1)

У рамах Першого СКВУ (листопад 1967, Ню Йорк) відбулася Світова Виховно-Освітня Сесія (СВОС), на якій запропоновано проєкт Української Виховної Системи, опрацьований протягом довгих років Комісією УВС (Торонто) під проводом сл. п. проф. З. Зеленого, проф. Е. Жарського та сл. п. п-ні К. Паліїв.

Не буду подавати перебігу праць СВОС, її позицій та рішення, лише хочу пригадати деякі ствердження та постанови СВОС ,які були присвячені нашому рідношкільництву.

СВОС ствердив, що справа виховання української молоді в діяспорі вимагає не тільки устійнення виховної системи ,але теж її матеріяльного забезпечення широкими колами громадянства, серед якого рідношкільна ідея вимагає належної популяризації. Ствerджено потребу Рідношкільного фонду, спертого на чисельному членстві в Т-вах Рідна Школа, які доцільно організувати в усіх країнах поселення, з компетенціями педагогічного та адміністраційного порядку.

Вся рідношкільна робота має відбуватися в системі Координаційного Виховно-Освітнього Центру СКВУ.

Члени дискусійної лави СВОС „Наука і Виховання" підкреслювали потребу нових програм, нових підручників, які мусять бути достосовані своїм змістом і формою до нових обставин життя.

СВОС у своїх заключних постановах так визначив виховний ідеал українця в діяспорі: українець в діяспорі — це повноцінний громадянин своєї країни, пов'язаний із українським народом вузлами української мови і культури, його особовість позначається християнсько-етичними вартостями і творчою дією для України.

Ми на порозі Другого СКВУ (листопад 1973, Торонто). Ми вже маємо його програму праці. Припускається, що це буде копія Першого СКВУ. Запевнюється, що Другий пройде з повним успіхом.

Перед самим Конгресом відбудуться світові з'їзди десятьох чи більшого числа українських організацій. В програмі самого Конгресу буде дві програмові доповіді на пленарних сесіях, і по кожній з них будуть працювати окремі студійні семінари.

Після першої програмової доповіді „Положення в Україні і завдання української національної спільноти у вільному світі", буде працювати шість студійних семінарів. Між цими останніми, крім одного „зовнішнього", не багато говориться про властиві завдання нашої еміґрації. Еміґрації політичної! „Оборона прав людини в Україні на форумах міжнародних організацій" — це велика справа, але це лише робота „зовнішнього крила" нашої еміґрації. Під час другого пленуму Конгресу буде програмова доповідь „Методи збереження української національної субстанції і розвиток культурно-суспільного життя українців в країнах їхнього поселення". По тій доповіді також працюватимуть студійні семінари. Їх тематика різна і цікава. Однак, там не можна знайти хоч одної доповіді, яка трактувала б більш ділово програмову поставу „збереження української субстанції". Самими методами й проблемами, які гарні вони не були б, нашої молоді не збережемо! Бо, гадаю, що про нашу молодь тут нарешті мова! Чи ту розв'язку мають нам дати резолюції, які зрештою не мають сили зобов'язуючої? Чи може нам треба ждати, що сам Секретаріят СКВУ розв'яже всі ці справи й все наладнає?!

Бо один із найважливіших фронтів посередньої допомоги Україні збоку нашої еміґрації — це фронт боротьби за душу української молоді тут, на чужині. Це — боротьба за наше майбутнє, за нашу зміну варти.

Я не хочу широко розписуватися на ці теми, а хочу подати лише окремі думки, ствердження, інформації та потреби нашого шкільництва в країнах нашого поселення.

В тій боротьбі — в її першій лінії стоять усі наші школи українознавства в усіх країнах поселення. Ті школи виконають своє завдання, коли наші батьки, наше суспільство, а зокрема наші провідні верстви подбають про те, щоб у тих школах були українські діти! Як же ж є на ділі?..

Перша, передшкільна й незаступна фаза українознавства для дитини — це українська хата, батько-мати, це її дальша родина. Поскільки вони всі, а батьки в першій мірі, з упертою послідовністю переводитимуть цю фазу в життя, починаючи від немовлячих років дитини, отже — будуть говорити до своїх дітей по-українському, в хаті відзначатимуть традиційні свята, ходитимуть з дітьми до українських церков та заповнюватимуть полиці своїх хат українськими книжками та газетами, — дитина, яка вийде з такої хати й піде до школи українознавства, буде українцем. Це добре розуміли наші перші еміґранти, зокрема в ЗСА, які вже 50, а то й 80 років тому будували українські церкви, народні доми та організували наші школи з дяковчителями в проводі.

Друга, завершальна, фаза рідношкільництва — це властиві школи українознавства. В них українські вчителі виховують і вчать наших дітей українознавчих предметів, а українське духовенство проповідує Слово Боже. І ця головна фаза нашого шкільництва може тоді лише бути далі веденою та поширюваною, поскільки українські батьки, повторюю, пошлють своїх дітей до тих шкіл і дадуть їм належну моральну й матеріяльну допомогу!

(Закінчення буде)

Степан Гела

ЩЕ ОДНА КНЯЖА МОНЕТА

Кілька років тому в українській пресі повідомляли, що в селі Заріччя, в південній Київщині, на місці княжого города Новгороду Малого під час розкопів археологи знайшли дві срібні монети кн. Володимира Великого, два літописні „Володимирові срібла". Нумізмати-дослідники устійнили, що одна з них належить до першої групи-емісії Володимирових срібних монет, які він карбував у 988-1000 роках, а друга — до третьої карбованої в 1000-1015 роках.

Хочемо коротко розповісти про іншу знахідку княжої монети.

Археологи, досліджуючи старий княжий город Корчев, який стояв на місці нинішнього міста Керч в Криму, нак Керчинською протокою, знайшли срібну монету Олега-Михайла Святославича князя тьмутороканського.

Тьмутороканське князівство лежало на нинішньому Таманському півострові, над Керченською протокою по другому боці протоки, на Кримському півострові, де нині стоїть місто Керч. Столицею князівства був город Тьмуторокань. Тьмутороканська земля стала притулком для князів утікачів-ізгоїв. В XII сторіччі Тьмуторокань, відрізана половцями від українських земель — виходить з кола українських князівств.

Князь Олег-Михайло Святославич, внук Ярослава Мудрого, був войовничої, а може й крамольної вдачі, автор „Слова про похід Ігоря на половців" прозвав його Олегом Гореславичем. В рр. 1073-1076 він княжив у Володимирі Волинському, але звідтіля мусів тікати і 1077 року з'явився в Тьмуторокані, де княжив кілька років. За час свого князювання тут він карбував власні срібні монети, щоб заманіфестувати існування Тьмутороканського князівства.

***

У 1936 і 1964 рр. археологи переводили в місті Керчі розкопи й недалеко церкви св. Івана Предтечі відкрили останки городища княжого Корчева.

Під час дослідів 1970 р. виявилося, що церква була побудована на початку X сторіччя, тобто ще перед офіційним охрищенням Руси-України 988 року.

Немає нічого дивного, що на південних окраїнах Руси, далеко ще до її охрищення були християнські храми. Там бо був брат св. Павла св. ап. Андрій Первозванний, де й помер мученичою смертю між грецькими колоністами. Там був на засланні (90-100 р.) і теж помер мученичою смертю св. Климентій. І там проповідував „апостол слов'ян" св. Кирило, який 860 року знайшов мощі св. Климентія.

Крім встановлення дати побудування церкви, археологи зробили ще інше важливе відкриття.

Вздовж стін церкви відкопано старий цвинтар з кінця XI сторіччя, гроби якого були звернені за приписами Східньої Церкви головами покійників на захід, а ногами на схід.

В одному з них, що складався з великих кам'яних плит, уставлених „на ребро", знайдено два людські кістяки двох різних поховань. Спідній кістяк, старої жінки, похороненої очевидно скоріше, був пересунений в правий горішній кут гробу, так що ,можна було похоронити другого покійника, чоловіка 30-40 років. Уклад кісток рук покійників вказує, що вони були похоронені за християнськими правилами із руками на грудях.

Під час обережного знімання верств землі з кістяка чоловіка на висоті правої груди покійника знайдено в землі завбільшки 19-20 міліметрів (3/4 цаля) срібну монету.

Нумізмати виявили, що це була власне одна з срібних монет кн. Олега-Михайла Святославича, які він карбував у Тьмуторокані десь коло 1078р.

Олегів срібняк — „срібло" має на аверсі — лицевому боці погруддя архангела Михайла з крилами і з сяйвом довкола голови, який в правій руці держить жезло, а в лівій сферу — зображення земної кулі. По обох боках голови архангела ледве видко дві букви напису-леґенди „М" і „Х". Краєм монети є перстень з опуклих крапок, який замикає рисунок срібняка.

На реверсі — звороті монети є чотири рядки пошкодженого староукраїнського напису: „Господи, поможи Михайлові!" Це — прохання князя, звернене до його християнського патрона, св. Михайла. Досліди виявили, що під час карбування срібняка на штанці-неґативі, що з його допомогою карбовано монету, срібний кружок монети пересунувся вниз і на ньому викарбувано тільки три долішні рядки леґенди й частинно перстень крапок, який замикав напис.

Аналіза леґенди вказує, що Олег-Михайло при карбуванні своїх срібняків взорувався на тогочасних візантійських монетах т. зв. „міліярисах".

Коли порівняємо Олегові монети з монетами Володимира Великого, Ярослава Мудрого й Святослава Окаянного, то побачимо, що вони нічим не оригінальні.

Всі дослідники наших перших княжих монет стверджують їх самобутність. Во-

(Закінчення на стор- 3-ій)

Лука Луців

З НОВИХ ВИДАНЬ

Микола Понеділок. РЯТУЙТЕ МОЮ ДУШУ. Повість. Редакція і передмова: Юрій Клиновий. Обкладинка та ілюстрації: Едвард Козак-Еко. Видавництво „Свобода", Джерзі Сіти — Ню Йорк, 1973, ст. 503. Друковано 2,000 прим.

Читач: Пишеш про найновішу книжку Миколи Понеділка? Що ти можеш додати до тих всіх похвал, що їх уже понаписували Богдан Кравців на обкладинці цієї повісти М. Понеділка, Юрій Клиновий у передмові під заг. „Зиґзаґом угору" (стор. 7-23) та Л. Нигрицький в „Америці" (з 20 липня).

Рецензент: Вони всього не написали. Виглядає навіть, що дехто з них недоговорює, коли згадує про „сюжет" цього твору. І так один із цих критиків таки просто заявляє: „Не хочемо встрявати у тематику цього твору", бо, мовляв, пояснив її „детально у своєму вступному слові — Юрій Клиновий.

Ч. — Ю. Клиновий дійсно переконливо показує, як „зиґзаґом угору" пнулася творчість М. Понеділка від його „Вітамін" (1957) до „Зорепаду" (1969). Про найновішу повість цього ж автора Клиновий пише, що це — „один з вершків його прози".

Р. — Це правда. Але не забуваймо того, що Клиновий написав про „мету письменника" в цьому творі. Це мало б бути: „Показати життя українських біженців з усіма його додатніми сторінками, якщо такі були, а ще більше з його тінями, отже цілковитою ненормальністю життєвих умов у таборах ДП". На найближчій сторінці цей самий критик пише, що повість „Рятуйте мою душу" ... має таки дуже сильні автобіографічні нотки".

Ч. — А що? Чи ж ми не знаємо, які свинства ділялися в таборах ДП.

Р. — Але важко повірити, щоб те все могло діятися в цьому таборі ДП, що читач знаходить у 27-ох розділах цієї „гумористично-сатиричної повісти", як називає її Ю. Клиновий. Сатирик висміває все те, що, на його думку, заслуговує на висмівання, при цьому часто те все показує у перебільшеному, гротесковому виді. Гротеск послуговується навмисним карикатурним спотворенням, перебільшенням або применшенням зображуваного, сполучує трагічне зі смішним. Гадаємо, що наш славний карикатурист Едвард Козак найкраще зрозумів Понеділкову повість, коли працював над ілюстраціями до цього твору.

Ч. — Ти твердиш, що всі герої нової повісти Понеділка — це карикатурні постаті, з перебільшеними чи применшеними рисами. Автор їх осміяв.

Р. — І це йому вповні вдалося, як і вдалися Е. Козакові ілюстрації до цих героїв, діпістів, американців і німців. Тому не можна писати, що автор показав „життя українських біженців з усіма його додатніми сторінками, якщо такі були, а ще більше з його тінями". Сам автор признається, що він цього не зробив. Читаючи машинопис цього твору, ми не мали під рукою кінцевих сторінок, і мали жаль до автора, що він так карикатурно показав усіх „переміщених" осіб, як їх урядово називали, цебто українських втікачів від російських „визвольників". Сам автор це зрозумів, він написав на передостанній сторінці своєї знаменитої повісти, їдучи вже до Америки, таку просьбу:

„Простіть, що я бешкетував і в таборі всіх осміював. Вони, мої кревні з табору, зовсім не такі вже й злі, не такі смішні й затяті. В них може половина серця й смішлива, а інша половина в них все таки золотом все пульсувала. І жити всіх навчала. Навчала все добре, людське творити. Школи, церкви, театри, хори... Та я так провинився, що все хороше мені в тих людей і перелічити годі... Вони, ті таборові люди, не лише крали, а й будували, не тільки сварилися, а й вчилися. Вони не лише дні марнували, а й свої душі в чеснотах для вічности приготовляли... Смішного, негожого в них багато, а доброго, хай ваші хмари мене здушать, коли брешу, а доброго в них ще більше. Простіть мені!.."

Не можемо ми погодитися з думкою Ю. Клинового і про те, що „Рятуйте мою душу „сильно автобіографічний твір", в якому головний герой — „частинка — ледар, частинка — невдаха, частинка — поет, а частинка — актор". Портрет головного героя в цій повісті „накреслений досить яскраво", як пише Ю. Клиновий, але щоб Іван Криворучко був Миколою Понеділком — у це ніхто не може повірити, хто бачив М. Понеділка в ролі актора, або хто читав його твори... Коли читаємо:

„Як вийду вечором надвір та як угледжу на небі оберемки мерехтливих зір та як почую, що земля обспівується з жаги житейської-любовної, то тоді всі неспокої мої кудись за вітром на погулянки ідуть", — то віримо, що в цьому місці Іван Криворучко може нагадувати Миколу Понеділка, але коли перечитуємо розділи „Я допомагаю скакати в гречку" та „Паляничка й залицяннячко" — то ніяк не можемо впасти на думку, що тут діє рука Миколи Понеділка, а не Івана Криворучка, —цього дійсного ледаря, невдахи...

Ч. — Це значить, що Понеділок, як сатирик і гуморист, не показав життя українських втікачів у таборах в Німеччині, тільки дав їх нам у кривому дзеркалі, щоб люди могли сміятися з Івана Криворучка, Петра Киряка, Вадима Буряка, Кирила Кваші, „артистів погорілого театру", Люції Меркурівни та ще й фон Шпіґель та багатьох інших, які виступають в цій книзі на 500 сторінок, що має, між іншими, такі розділи: Коров'яча корпорація, Рятунок — голопупий концерт, Гуска, гусеня-

(Закінчення на стор. 3-ій)

В. Боровський

ПРО БУДУЮЧУ ПОТУЖНІСТЬ

(На тлі книжки О. Бердника „Зоряний Корсар")

(2)

Що ж саме так озлобило кремлівських володарів у книжці О. Бердника, якому в кращих умовах належалася б нагорода Нобеля? Він у ній пише, що 2082-го року, 21-го червня нашої ери, Всеплянетне Товариство Галяктичних Зв'язків під проводом українців — капітана Богдана Полум'яного і його помічника — капітана Івана Гори з рештою інтернаціональної залоги, разом 14 душ, вислало космокрейсер „Любов" на досліди всесвіту поза нашою соняшною системою. Їхній космокрейсер мав 500 метрів у діяметрі, важив сто тисяч тонн і летів 270 тисяч кілометрів на секунду. По 10-ох роках полету тільки двоє дітей, що народилися вже під час цієї експедиції, дісталися на небесне тіло-плянету, бо вся залога по дорозі згинула. Ці хлопці мали своїм дорадником робота, який допоміг їм опанувати техніку володіння крейсером.

На цій плянеті вони знайшли фільм, який їм розказав про невідрадну дійсність, що панує на сусідній плянеті з високорозвиненою цивілізацією. В цьому фільмі говорилося:

„Тисячоліття тому на плянеті, яка зветься Аода, тобто Велика Годувальниця, мислячі істоти, наші предки оволоділи потужною енергетикою атомового ядра, а також процесами анігіляції. Вчені відкрили таємницю листка і синтезу речовин , стало не потрібне землеробство, садівництво. Численні автомати замінили працю людей. Філософи, соціологи, вчені гуманісти попереджали мислячих істот про небезпеку суцільної технізації плянети, але інерція суспільного розвитку була нездоланна.

„Так виникла паразитарна еволюція. Ми не встигли підняти інтелектуально-духовний рівень жителів плянети, щоб вони могли збагнути істинні цінності буття. Перемогла прагматична програма насичення і примітивної насолоди... Наш розум утратив імпульс пошуку смислу буття... Покоління мислячих істот вироджуються, на плянеті панують вихори злочинности, безнадії, апатії".

Тут хлопці почули і заклик, що мешканці тієї плянети потребують допомоги. В ньому говорилося: „Якщо ви подолали бар'єр егоцентризму і самопоїдання, — прийдіть на допомогу! Наша хвороба — це хвороба кожної еволюції, яка не зуміє пройти вузенькою стежечкою між насиченням і віддачею, між необхідністю і свободою!..."

Почувши цей заклик, хлопцям прийшло в голову, що тут могла б врятувати тих людей тільки любов. Їм пригадався віршик їхньої матері:

Слухай, шукачу,
ясні світанки
Зміняться вихором
суму і горя.
Хто допоможе
здолати безодні?
Хто всіх потвор переборе?
Поклид любови!
Зброя любови!
З нею ви підете
в зоряні весни.
Лиш для нікчеми
це слово порожнє,
А для героя —
то громи небесні!

Опинившись на іншому континенті плянети, вони дивним способом довідалися таке: „Мільйони років тому на цій плянеті існувала розмаїта, багата еволюція... Вищі тварини дали початок мислячій расі. Її розумні істоти будували механічні пристрої, гігантські будівлі, літальні апарати. Але скоро розумні почали воювати між собою, війни руйнували міста, спопеляли ліси, перетворювали квітучі поля і сади на голі пустелі. Мислячі істоти піднялися в зоряний простір, щоб освоїти сусідні плянети. Але їх зупинила космічна катастрофа. Жовтий гігант (цебто сонце тієї соняшної системи — В. Б.) спалахнув, його оболонка почала блискавично розширятися, змітаючи плязмовим віялом все живе на плянетах. Кипіли океани, в пекельний вихор перетворилися атмосфери плянет. Від мислячої еволюції не лишилося й сліду..."

Живі інтеліґентні квіти, які залишилися при житті і мали здібність літати, почали на цій плянеті будувати своє життя на зовсім інших принципах. Про це вони хлопцям дивним способом розказали таке: „Суть нашого життя — невичерпні поєднання любови. Наші предки передали нам просте і величне знання: пам'ять минулого свідчить, що мислячі істоти попередньої еволюції, які вели нескінченні війни і ненавиділи одне одного, завжди доходили до повного взаємознищення... А енергія любови, гармонії, співдосности не має закінчености — її можливості відкривають шлях і невичерпність буття". (ст. 89-91)

Ми тут маємо діло з фантастично-філософською повістю. Вона нібито говорить про майбутність, про інші світи, але фактично цим хоче звернути увагу всьому сучасному людству на те, куди воно прямує в своєму розвитку, до якого кінця дійде, коли й далі житиме ненавистю та самопожиранням. Все це може скінчитися в добу атомової зброї знищенням людства на землі. Це відноситься однаково і до капіталістичної, і до комуністичної системи. Тут показується, якою страшною зброєю є всяка ненависть. Вона розростається у своїй дії і веде до повного знищення всіх тих, які нею керуються. Рівночасно тут показується, якою великою, благословенною і будуючою силою є любов у житті людини та людства. Безперечно, тенденція цієї книжки не сподобалася володарям Кремлю. Звідси й походить теперішня нагінка на її автора. Поняття про свободу думки і слова для них не існує. Бердникові навіть беруть за зле те, що багатьом українцям у вільному світі сподобалася ця його книжка.

(Закінчення буде)

ЩЕ ОДНА КНЯЖА МОНЕТА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ни мають зображення родового знаку-герба князя, у Володимира Великого і Ярослава Мудрого — „Володимирів" і „Ярославів" тризуби, а у Святополка — „Святополчий" двозуб. На всіх монетах є „портрет"-зображення князя в княжих регаліях — інсигніях, в багатому княжому одязі, який масстатично сидить на „столі" — княжому престолі. На монетах Володимира й Святополка написи-легенди устилізовані в дуже урочисто-проклямаційному тоні („Володимир на престолі, а це його золота монета" і ін.) і писані не по-латинському чи по-грецькому, як це бачимо на тогочасних монетах сусідніх князів чи королів а тогочасною руською, тобто староукраїнською літературно-урядовою мовою.

Донині збереглося тільки чотири його срібняки, й всі вони були знайдені на території Тьмутороканського князівства: три в Керчі, княжім Корчеві, а одна на Таманському півострові. Першу Олегову монету куплено 1869 року у селянина на Таманському півострові.

Монети Олега-Михайла Святославича з 1078 року є епігонами монетного діла княжої Руси-України домонгольської доби (до 1240 р.), бо по нім уже жаден руський князь не карбував монет.

При цій нагоді пригадуємо, що перший почав карбувати наші монети великий київський князь св. Володимир Великий у Києві після 988 року, тобто по охрищенні Руси-України. Нумізматика Руси-України налічує одну емісію (тип) його золотих монет і чотири срібних. По його смерті 1015 року карбували власні, тільки срібні, монети Святополк Окаяний, в Києві, три емісії, і Ярослав Мудрий, в Новгороді Великому, здається, дві емісії. Олег-Михайло Святославич був четвертим князем, який карбував власні монети, і знаємо їх тільки одну емісію.

Донині збереглося 10 золотих та 240 срібних наших княжих монет, які переховуються в різних европейських музеях. Крім цього вчені знають ще з описів або тільки з лаконічних згадок одну золоту й 60 срібних монет.

Досліди монет княжої Руси-України домонгольської доби (до 1240) базуються на монетах, знайдених у двох великих „скарбах"-знахідках, „київському" і „ніженському". „Київський скарб" був викопаний 1876 року в Києві, і ньому знайдено коло 120 срібних монет Володимира Великого першої срібної емісії. „Ніженський скарб" був вioраний 1856 року на околиці м. Ніжена і в ньому було коло 200 срібних монет Володимира Великого, його другої, третьої та четвертої емісії, і Святополка Окаяного всіх трьох емісій.

Уперше княжі монети знайдено в Києві 1792 року — срібну монету Ярослава Мудрого, другої емісії, т. зв. „Ярославле срібло", та 1796 року — золоту монету Володимира Великого, т. зв. „Володимирове золото".

Адвокат І. Корній — кандидат на міського скарбника

Ліста кандидатів на різні посади міста Детройту ще раз доказує, що участь українців в політично-державному житті ЗСА недостаточна. Тому, що на 237 кандидатів знаходимо тільки ім'я одного українця, адв. Івана Корнія, кандидата на міського скарбника.

Адвокат Корній посідає відповідні, можна сказати, навіть незвичайні кваліфікації на скарбника в порівнянні з кваліфікаціями теперішнього скарбника. Бо протягом 32-ох років він займав усілякі позиції в банках, а останніх 13 років був віцепрезидентом банку „Коммонвелт Бенк".

В політичних кругах Детройту він добре знаний, бо від довгих років бере участь в політиці. Це завдяки Марусі Бек, яка назначила його членом Повітової Леґіслятури," коли була головою Міської Ради; як також постаралася, щоб призначили його Міською Радою членом „Комітету Перевірки Виборів", його значення, як місцевого політика, збільшилося.

Українці ставляться до адв. Корнія з повагою та вдячністю. Він ніколи не відмовився помогти тим в потребі чи то порадою, чи заступництвом, що вдавалися до нього. Завдяки його інтервенції, його банк все призначував більшу суму на оголошення з нагоди українських імпрез. Як директор „Інтернаціонального Інституту він репрезентує українців. Він рівнож є членом різних українських організацій. А за його заслуги та здобутки „Т-во Українських Ґрадуантів" вибрало його 1969-го року „Українцем Року".

Правибори відбудуться 11 вересня. Немає сумніву, що українці та українки віддадуть свої голоси на адвоката Івана Корнія.

І.Б.

З НОВИХ ВИДАНЬ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

та, я. Кидають цукерки, цигарки й мило, Клопоти мої і чужі любовні муки, Виторговую собі титул...

Р. — Микола Понеділок глибокий і ніжний естет. Про це свідчать всі дотеперішні його твори, в яких він шліфує кожне слово, як шліфувальник діяманти. Про це знають і ті численні слухачі, які в ЗСА та Канаді чули рецитації його творів. Естет Понеділок не міг дати читачам самі тільки „Коров'ячі корпорації" та сцену „В ямі та ще й каналізаційній", бо тоді не було б видко Миколи Понеділка.

Юрій Клиновий признається, що перший його заголовок до критичного заголовка про повість „Рятуйте мою душу" звучав: „Дві повісті в одній". Зробив він це тому, що в цій повісті, крім сцен із „діпістами", стрічаємо „вставні оповідання" про те, як воно було в Україні. Ось уже в першому розділі Іван лагодиться „на порожній шлунок трішки задрімати", та нагло йому якийсь шептій „щось з минувшини нашіптує", і після того маємо прекрасну сцену, як колись мати припрошувала його їсти борщ, кашу гречану упереміш із шкварочками, вареники з картопельками і сиром або з вишеньками. Таких вставок у 27-ох розділах маємо аж 32. Їх значення в повісті вияснив Ю. Клиновий. Ми могли б тут додати, що наші прозаїки мусять добре вивчати життя в Україні, яку вони мусіли покинути 30 років тому. Уявім собі, яку сатиру міг би написати М. Понеділок на теперішнє життя в Україні, якби він міг побути там принаймні один рік, маючи повну свободу рухів. Коли читаємо М. Понеділка, то пригадується нам М. Гоголь, і думаємо про „Ботокудів" і „Доктора Бессервіссера" І. Франка. Та коли б навіть „вичерпувався" мішок із сатирою М. Понеділка, то йому ще залишився б повний міх тих творчих скарбів, з яких він створив свій славний „Зорепад", що його Ю. Клиновий слушно називає „найвищим досягненням ліричної прози" цього автора.

У „Смішних сльозинах", що появилися були 1966 р., автор писав: „Це не гуморески. Я скаржуся вам, я розкриваю свою душу („Рятуйте мою душу" — 1973!), я скорботою, що мене тепер огорнула, з вами ділюся („Смішні сльозини", 271). О. Мох писав у журналі „Правда", 1973, 1-2 (17-18), що Понеділкові „Смішні сльозини" — це той сміх паяца, в якого крається серце, але він мусить сміятися, бож він обов'язково гуморист, паяц, і люди читають його саме тому, що сподіваються найти в ньому блазенський сміх" (ст. 103). Ю. Клиновий гадає, що „Смішні сльозини" є хронологічно другою частиною повісти „Рятуйте мою душу", бо в них показується пригоди головного героя вже в Америці, а не в таборі в Німеччині. Та „Рятуйте мою душу" — суцільний твір, як „Смішні сльозини", бо Іван Криворучко діяльніший від того „я", Миколи, від якого йде розповідь у „Смішних сльозинах". Сам автор не назвав повістю „Смішні сльозини", як це робить Ю. Клиновий. Не можемо погодитися з твердженням Ю. Клинового, що, мовляв, найбільш „спорідненим письменником із М. Понеділком в еміграційній літературі є Василь Барка", бо це можуть бути такі самі зорі, але в інших сонячних системах.

Ми чули вище, що Іван Криворучко просив прощення за те, що в таборі „всіх осміював". Йому прощає „древній сторож", який „вартує вхід у світлі, безбілісні простори", бо знає, що в кожного втікача з рідного краю „серце переполовинене — і в одній його частинці праведне сидить, а в іншій — облудне вселяється. І тобі (цебто Іванові) захотілось освітити в таборі все затемнене, смішливе, трохи зле, але найдуться і там, що й праведну, золоту частинку колись виставлять на подив і пошану".

Автор зі скромности відмовляється це зробити, та ми гадаємо, що його талант саме його зобов'язує до цього. Всі критики з подивом дивляться на мовне багатство Миколи Понеділка. О. Мох пише у згаданій „Правді", що „мовні ресурси Понеділка справді вишукано багаті — він не лише черпає повними пригорщами з Ґрінченка, але ще модернізує справу власними новотворами, до речі вмілими" (103). Тут треба додати, що в Ґрінченка немає всіх слів, що їх ужив автор в найновішій повісті. Але я їх знайшов у перших трьох томах того десятитомогового словника, що видають у Києві. Ці слова — це: „гахкають" (дзвони), „гарикатись" (з кимсь) і „вірвечки". Наведу ціле речення з цим останнім словом, бо воно буде одночасно спростовувати твердження Л. Нигрицького про те, що, мовляв, „у Понеділка... українська природа не співпрацює з автором чи героєм":

„А тут співи лящать. Хоча вони вже мене не так непокоять.

Та й море тими співами вже надто не переймається... І я дивлюся на нього, і мені аж сверблять руки, так кортить із неба взяти райдужні вірвечки і прив'язати їх до протилежних країв небозводу — і гойдати, колисати темносинє плесиво, щоб воно безпросипно в повній своїй красі спало. Гойдати ще й приспівувати...

І на море-океан кріпкий сон наляже..."

Це поетичне місце з 502 сторінки зо словом „вірвечки" (хто не знає, то йому поясню: це ті шнури, що ними прив'язували в нас колиску до стелі — Л. Л.) показує вам дійсного Понеділка, який не має нічого спільного з Іваном Криворучком.

Наприкінці ще раз треба підкреслити, що правдивим мистецьким інтерпретатором творчих задумів автора є відомий всім мистець Едвард Козак-Еко. Образотворчий мистець Еко зрозумів мистця слова Миколу Понеділка, а працівники друкарні „Свободи" сумлінно виконали свою працю, і читач дістав в руки направду мистецьку книжку, яку читається одним душком, хоч вона має 503 ст.

Ще таке: в цілій книжці не знайшли ми ні однієї, так званої, друкарської помилки...

Коли б незначний відсоток тих глядачів, які слухали рецитацій М. Понеділка, купив його нову книжку, то малий її наклад незабаром був би вичерпаний. Він же найпопулярніший письменник у вільному світі, а ілюстратор його повісти — найпопулярніший мистець...

Президент Західньої Німеччини...

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

на увагу заслуговує становище Східньої Німеччини до прикордонних питань з Західньою Німеччиною. Газета „Ноєс Дойтшлянд" вже п'ятий день негативно висловлюється про намагання втримувати зв'язки Західньої Німеччини з Західнім Берліном, а також критикує рішення західньонімецького конституційного суду про те, що „добросусідський пакт" між Західньою та Східньою Німеччинами в ніякому разі не є однозначний з поділом німецької нації. Ця ж газета остерігає також перед порушуванням договору про користування шляхами між західньою і східньою частинами Берліну, мовляв, західні німці цей договір використовують для вможливлювання втечі східніх німців. Ця тема в останньому часі також піднімається на сторінках центральної совєтської преси, яка почала писати про „реваншистські тенденції" у Західній Німеччині з метою не допустити до відпруження в Европі.

Пам'яті двох дорогих педагогів...

Прізвища д-ра Сави Никифоряка та дир. Осипа Левицького відомі далеко поза Землею Станиславівською, а вже золотими літерами записані в історії їхньої згаданої вужчої батьківщини. Хронологічні близнюки — обидва народжені 21-го грудня 1886 р. — вони в ході свого довгого життя стали теж ідейними та професійними близнюками-побратимами. Обидва, як старшини Української Армії, боролися за самостійне державне життя народу, обидва виховували в гімназії і в Пласті молодь до „другої дії" визвольних змагань, Обидва на склоні свого життя трудилися для видання збірника-альманаху Землі Станиславівської, в якому для майбутніх поколінь зберігались би акти-факти і скрижалі „першої дії" визвольних змагань. Одного й того ж року несподівано відійшли від нас у вічність (д-р С. Никифоряк 25-го лютого, дир. О. Левицький 11-го червня цього року) — не діждавшися побачити цього останнього діла свого життя зреалізованим...

Згуртовані в Клівлендському Комітеті Станиславівщини учні і знайомі цих двох дорогих їм Педагогів не могли не відзначити такої великої втрати ділом і уділом. У суботу 7 липня ц.р., в церкві св. апп. Петра і Павла у Клівленді, відбулася заупокійна Богослужба з панахидою, в намірені двох названих борців за душу молоді та визволення Батьківщини, відправлені о. монсеньйором Д. Греським та о. Павлишиним.

Після церковних відправ, у церковній авдиторії, відбулися короткі жалобні сходини, під час яких запропоновано — замість квітів на могили цих дорогих Виховників — зробити грошову збірку на покриття підвищених з уваги на інфляцію останніх років коштів видання Книги (Альманаха) Землі Станиславівської, яке перебуває в останній стадії друку. Хто, з уваги на неприсутність у Клівленді в вакаційний час, чи інші перешкоди, не міг прибути до церкви, від тих зібрано пожертви додатково.

Поіменно жертвували (в випадку чисто-станиславівських подруж подані імена обидвох подругів):

По 25 долярів: д-р Тарас Антонович, Марія й Микола Гірняки, Марія й д-р Микола Грушкевичі, д-р Микола Дейчаківський, Марія й Богдан Дейчаківські, родина д-ра Дубаса і Барничів, Марія й Степан Зубалі, суддя Степан Небеш і Володимира, Осип Гайський, Ірина й інж. Володимир Піки, Олена й Ярема Попель, Орися й д-р Михайло Савчаки, Михайлина й ред. Іван Ставничі, Олексин-Скибик Нуся, д-р Юліян Сілецький, д-р Дмитро Шевчук, д-р Михайло Тимків, мґр Ярослав і Ярослава Кришталовичі, інж. Володимир Федорів.

20 дол.: мґр Степан Воляник.

По 10 дол.: інж. Петро Балагутрак, Богдан Стрийський, мґр Мирослав Іванишин.

По 5 дол.: Ольга Ільчишин, Богдан Дмитрак.

Разом, у трикутнику Клівленд-Парма-Лорейн зібрано (згідно з даними Клівлендського Комітету Станиславівщини) суму 535 долярів.

Можна не сумніватися, що позаду цих місцевостей не схочуть залишитися інші скупчення земляків Станиславівщини в Америці, Канаді й по інших континентах — ділом і уділом вшановуючи пам'ять своїх невіджалуваних Виховників.

О. Гайський

В. РОДЖЕРС ЗРЕЗИҐНУВАВ...

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

воленню з становища, в якому він находився, але завжди в його настанові переважала його давня приязнь з президентом Ніксоном і тому публічно, як пише один коментатор, Роджерс „завжди був добрим, усміхненим вояком аж до останньої хвилини". Першою познакою зміни треба вважати останню пресову конференцію Роджерса, на якій він критично висловився про деякі аспекти Вотерґейтської афери, а зокрема про нелеґальний влом до бюра психіятра Елсберґа. Того роду публічний критицизм Роджерса засвідчував, що він остаточно рішився покинути кабінет президента Ніксона.

Коли йдеться про призначення Генрі Кіссінджера, то переважає думка, що фактично сам Кіссінджер схилявся до такої розв'язки, враховуючи, що американська зовнішня політика найшлася на новому етапі, у якому плянування і репрезентація повинні бути поєднані. На першому етапі конечною була таємна дипломатична акція, яку Кіссінджер перевів з великим успіхом на відтинку взаємин ЗСА з Пекіном та Москвою. На другому етапі американська політика матиме інший характер і її Генрі Кіссінджер надіється з кращим успіхом переводити в життя, займаючи посаду не тільки політичного дорадника Президента, але й посаду державного секретаря.

РОСТЕ ЯПОНСЬКИЙ ІМПОРТ ДО ЕВРОПИ

Париж. — За даними торговельних експертів Европейської Економічної Спільноти японський імпорт до окремих західньоевропейських держав збільшився за час від 1966 року на 203 процента. За той же період експорт европейських держав до Японії збільшився всього на 87 процентів. Ці ж експерти висловлюють побоювання, що натиск Японії на европейський ринок ще може збільшитися у зв'язку з заходами американського уряду обмежити японський експорт до ЗСА.

Ділюся сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що дня 21-го серпня 1973 р. по короткій недузі, упокоївся в Бозі, на 83-му році життя мій Найдорожчий ТАТО

бл. п.

МИКОЛА ТРИШ

уроджений в с. Устєчко біля Городенки, Україна.

ПАНАХИДА в четвер, 23-го серпня ц. р. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку, о год. 8:15 вечора.

ПОХОРОН відбудеться в п'ятницю, 24-го серпня 1973 р. о год. 10:30 ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. Юра в Ню Йорку, а опісля на Український Православний Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку —

ТАРАС — син

КОНСИСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ в США ділиться сумною вісткою, що прийнявши Найсвятіші Тайни, упокоївся в Бозі, дня 22-го серпня 1973 року

сл. п. о. Протопресвітер

АНДРІЙ ІВАНИШИН

парох-емерит церкви св. Миколая в Трой, Н. Й.

СВЯЩЕНИЧІ ПОХОРОНИ почнуться в п'ятницю, 24-го серпня 1973 р. о год. 7-ій веч. в місцевій церкві св. о. Миколая в Трой, а ЗАУПОКІЙНА ЛІТУРГІЯ і ЧИН ПОХОРОНУ в суботу, 25-го серпня, о год. 9-ій ранку, а опісля на місцевий цвинтар.

Родині Покійного висловлюємо сердечні співчуття.

КОНСИСТОРІЯ УПЦ в США

Ділимося сумною вісткою, що 21-го серпня 1973 року упокоївся в Бозі

бл. п.

ПЕТРО ПРИХОДЬКО

на 77-му році життя.

Покійний народився в м. Запоріжжі, був учасником Збройної Визвольної Боротьби 1917-1920 рр.

ПАНАХИДА — в четвер, 23-го серпня ц. р. о год. 8-ій веч. у похоронному заведенні Литвин і Литвин, 801 Springfield Avenue, Irvington, N.J.

ПОХОРОН відбудеться в п'ятницю, 24-го серпня 1973 р. о год. 9-ій ранку на Hollywood Cemetery, Union, N.J.

ПРИЯТЕЛІ

Замість квітів на могилу бл. п. СОФІЇ і ЮРІЯ ЛІЩИНСЬКИХ 25 дол. на Пласт і 25 дол. на Служби Божі складає

проф. МЕЛАНІЯ БАНЛОВА

ПОДЯКА

Складаємо глибоку подяку за вислови співчуття з приводу смерти нашого Найдорожчого БРАТА

ОМЕЛЯНА,

жертвуючи в Його пам'ять на Дар Українському Воєнному Інвалідові та на видання Кодексу Українських Народних Мельодій (Д-ра З. Лиська) по 50 ам. дол., разом 100 дол.

МИРОН і ЗЕНОН НІЖАНКОВСЬКІ

Пластова Фундація в Ню Йорку

ДІЛИТЬСЯ СУМНОЮ ВІСТКОЮ,

що дня 20-го серпня 1973 року відійшов у Вічність на 63-му році життя ЧЛЕН-ОСНОВНИК ФУНДАЦІЇ, ДОБРОДІЙ ПЛАСТУ

бл. п.

ІНЖ. РОМАН БАРАНСЬКИЙ

ГОЛОВА КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ ТА БУВШИЙ ДОВГОЛІТНІЙ ГОЛОВА ДИРЕКЦІЇ.

Вічна Йому Пам'ять!

ПОХОРОННІ ОБРЯДИ відбудуться в п'ятницю, 24-го серпня ц. р. о год. 9-ій ранку з похоронного заведення на Український Православний Цвинтар св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

ТРЕТІЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ В ДЕТРОЙТІ

У жовтні 1972-го р. скликано збори представників місцевих церковних і світських культурно-громадських і харитативних організацій для підготови Третього Українського Фестивалю. На зборах вибрано Екзекутиву, в склад якої ввійшли: Емілія Запорожець — голова, Василь Колодчин — заст. голови, Анастазія Волкер — координаторка, Франц Липецький — секретар, Михайло Віхорек — референт публікації і Евген Перецький — скарбник. Вибрано також Контрольну комісію в складі: Ярослава Кривого, Степана Щуровського і Ярослава Сени.



Королева Українського фестивалю в Детройті Дзвіня Макарівна

На сімох засіданнях Екзекутиви і шістьох нарадах представників організацій укладено докладний плян переведення Фестивалю. Як у минулих роках, фестивалі відбуваються кожного тижня в п'ятниці, суботи і неділі над рікою Детройт за Кобо Гол і влаштовують їх різні етнічні групи.

Цьогорічні фестивалі почалися у п'ятницю 25 травня — грецькою етнічною групою, кінчаються 23 вересня латинсько - американською етнічною групою. Українці вибрали собі дні 3, 4 і 5 серпня. Новістю Українського Фестивалю був вибір і коронація королеви Фестивалю. Конкурс на кандидатки на королеву оголошено в пресі („Америка") і „Вільне Слово"), як також на щоденній українській радіопрограмі „Душа України" під керівництвом Орисі Каралаш. Зголосилися 19 кандидаток, з яких 13 взяли участь в конкурсі, що відбувся в середу 1 серпня в залях Українсько-Американського Осередку в приявності батьків, приятелів і знайомих. До жюрі належали: Ярослава Сена, Богдан Петріна, Франц Липецький, Ширлі Вудд (від щоденника „Ді Детройт Нюз") і Файліс Попа (моделька).

Студент Г. Ніновський двічі викликував на сцену усіх кандидаток, раз у звичайній, другий раз в українській народній ноші, щоб дати жюрі змогу пізнати кожну кандидатку. Третій раз із замкненої кімнати викликувано окремо за азбукою і з порядковим числом кожну кандидатку з поданням її прізвища і віку. Завданням суддів жюрі було прослідити інтелігенцію, орієнтацію з ділянки української історії, географії і мистецтва, як також поставу і вигляд кандидатки. Кожний суддя жюрі задавав кандидатці одне або два питання із згаданих ділянок і відповідно до відповідей ставлено кандидатці при її прізвищі відповідне число пунктів, починаючи від числа 7 униз. Були між кандидатками дуже гарні дівчата, але в українїстиці зовсім не визнавалися, по-українськи ні слова, а на питання про Шевченка чи столицю України здвигали плечима. Згадуємо про це тому, щоб батьки не гнівалися, що їхня красуня донька не вийшла королевою, а навіть не княжною, бо окрім краси треба хоч дещо знати про нарід, з якого вона чи її батьки походять.

Після закінчення конкурсу Орися Каралаш і Марія Градовська подали пункти кожної кандидатки, зазначені на п'ятьох аркушах паперу і звернули їх жюрі. Судді жюрі вже тільки — три особи (без пань Вудд і Поппа) по довшій нараді, на підставі одержаних пунктів вибрали королеву і чотири княжни, списано короткий протокол, який вложено в коверту і її запечатано Ляком. Отже вислід конкурсу був таємницею для кандидаток і тримав їх в напруженні аж до проголошення його під час Фестивалю.

П'ятниця 3-го серпня по полудні. Фестивальна площа освітлена сотками різнокольоровими лямпочками. При головному вході видніє напис — „Велком ту де Юкрейнієн Фестивал" — з двома українськими і американськими прапорцями по боках. На площі розміщені 53 кіоски, майже всі вони прибрані різними орнаментами українського стилю і блакитно-жовтими прапорцями. Один кіоск, приналежний до української католицької парохії св. Івана Хрестителя, виріжняється оригінальністю, представляючи велику різнокольорову писанку. Участь у Фестивалі брали сім церковних і 17 світських організацій. Деякі з них мали по два, а навіть по три кіоски.

На стіні естради видніє великий тризуб, по його боках десять намальованих соняшників, а вгорі напис — „Юкрейнієн Фестивал'.' — На естраді американський і блакитно-жовтий прапори. Гарна погода з температурою 80 ступенів. Перед естрадою маса українців і не-українців чекає на відкриття Фестивалю.

Година 6 по полудні. Американський гимн під фортепіяновий акомпаньямент Ольги Соловій своїм дужим меццо-сопрано відспівує співачка Христина Липецька. Василіянин о. Бернард Панчук відмовляє молитву по-англійськи. Вівтарні дружинники церкви св. Йосафата під керівництвом василіянина о. Тараса Прокопа відспівують три пісні релігійного змісту. Анастазія Волкер відкриває Фестиваль, вітає і представляє приявних на естраді гостей — посадника Детройту Романа Грибса і його дружину грецького походження, двох католицьких і одного православного священиків, представників Міської Ради, суддів жюрі, членів Фестивального комітету і міського адміністратора фестивалів Е. Гейджека, який з захопленням висказується про українські фестивалі. Посадник у слові підкреслює, що він недавно відвідав Совєтський Союз і радий, що є горожанином вільної країни — Америки. На естраду викликано учасниць конкурсу, — вони вдягнені в українську народну ношу і з напруженням очікують вислідy долі. Пані Попа розпечатує коверту і відчитує рішення жюрі: 4-та княжна — Катя Дитиняк, 3-тя княжна — Христина Дигдало, 2-га княжна — Марія Юзьвяк, 1-ша княжна — Віра Потапенко, королева українського Фестивалю— Дзвіня Макар. Посадник накладає на її голову корону, а вона схвильована вибором його цілує. Вибрана королева українського фестивалю має право брати участь в загальному конкурсі, який відбудеться в День Праці і матиме нагоду бути вибраною королевою всіх фестивалів в Детройті і отримати певну нагороду. Голова Фестивального комітету, Емілія Запорожець вітає учасників фестивалю і бажає їм гарно провести час. Отець А. Биковець відмовляє молитву по-українськи, а Христина Липецька закінчує цю формальну частину фестивалю відспіванням українського національного гимну під акомпаньямент Ольги Соловей.

Розвагово-мистецьку частину Фестивалю під керівництвом Христини Липецької почала група пластунок-новачок , які відспівали три релігійні пісні. У традиційній розваговій частині під оплески публіки пописувалися різні мистецькі групи. До них належали: Танцювальна група української православної ліги молоді під кер. Г. Притули, Христина Липецька, яка відспівала кілька народних пісень, танцювальна група церкви Матері Неустаючої Помочі в Дірборн Гайтс під кер. Н. Гаївка, інструментальна група під кер. Катерини Возник, молодих бадуристів під кер. В. Яворського, Лідія Княгиницька з народними піснями під власним акомпаньяментом на гітарі, квартет бандуристів „Пролiски" під кер. Г. Назаренка, оркестра родини Ондуських, Анна Томяк і Ярема Цісарук з українськими примітивами під власний гітаровий акомпаньямент і акордіоновий акомпаньямент Р. Томяка, Марія Сисак — ліричне сопрано — з клясичними піснями під фортепіяновий акомпаньямент И. Мичі, молоді хористи під кер. Ольги Соловій, мандолінова оркестра „Кобзар" під кер. С. Мільса з участю вокалістки Валентини Биковець, яка у двох виступах відспівала по кілька народних пісень. Королева також була активна на естраді і на фестивальній площі. Новістю був показ жіночої і чоловічої ноші в княжих часах, в козацькій добі і в окремих округах України аж до найновіших часів.

Атракцією Фестивалю був виступ Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка під мистецьким керівництвом Григорія Китастого, яка під гучні оплески публіки відспівала: „Ой літа орел" — М. Лисенка з солістом П. Похалюком; В'язанку народних пісень з сольом знаменитого сопілкаря Михайла Миронюка; „Ясени" — муз. Кривенка; „Ой чий же цей двір" — М. Лисенка в обробці Григорія Китастого і на настирливе домагання публіки ліричну пісню „Ніч яка Господи" з солістом Петром Гончаренком, та „Коломийку" Гнатишина з сольовими заспівами Ярослави Сени і Юрка Хомина. Дириґент під час дириґування мало вживає рук, а радше порозумівається з бандуристами очима і устами. Розвагово-мистецькі виступи заповідали: Орися Каралаш, Марія Градовська і Анна Томяк.

На площі поза естрадою, скрізь — видно дівчат і жінок в українській народній ноші, а хлопців і мужчин у вишиваних сорочках, що символізує український характер Фестивалю. На грудях багатьох — великі кружкові форми відзнаки з жовтим тризубом посередині і з англійським написом по боках: „Прауд ту бі Американ" і „Прауд ту бі Юкрейнієн". У деяких на сорочках і плястикових капелюхах напис „Юкрейнієн Фестивал". На харчових кіосках видніє список страв і їхня ціна. Їх облягають люди різних національностей, замовляють вареники, голубці, капусту з ковбасою і інші страви. Апетиту додає їм чарка горілки, чи склянка холодного пива. Любителі штуки стоять при кіосках із різного роду різьбленими речами, вишиваними сорочками, хустками, українськими писанками, порцеляновими виробами, оглядають і набувають їх, а дехто їх фотографує. В інформаційному кіоску, який обслуговують д-р Яр. Березовський і М. Хрін, виставлені книжки, брошури про Україну і програмки Фестивалю. Дві останні роздають людям безплатно. На першій сторінці програмки відбитка вище згаданої круглої відзнаки, над нею напис „Велком ту де Юкрейнієн Саммер Фестивал Авг. 3-5, 1973". В одному кіоску продають гарячу кукурудзу з доходом на катедру українознавства при Гарвардському університеті. Є і портретисти, які в кількох хвилинах роблять, переважно жінкам, портрети. Є також магіки, які забавляють людей різними штучками. Від Ярослава Сени довідуємося, що його знайомі з праці американці — захоплені Українським Фестивалем і дивувалися, звідки взяли ми таку багату розвагову програму, якої брак іншим національним групам. А ось приступає до нас колишній мешканець Детройту, д-р Евген Перейма, який приїхав з Ню Йорку, висказує своє велике вдоволення із нашого Фестивалю і заявляє: „На щось подібного не може здобутися українська громада в Ню Йорку, Філядельфії чи в Чикаґо. Ви на цій площі робите колосальну рекляму українській справі". Біля естради стоїть віз радіостанції ВМЗК, з якого на платівках надають в перервах українські музичні мелодії і пісні.

У неділю 5 серпня, від години 10 до 11:30 перед полуднем з радіостанції ВИР надавано українську клясичну і популярну музику з піснями, між ними увертюру до опери „Тарас Бульба", клясичне тріо — опус 17 Віктора Косенка, фантазію — опус 21 М. Лисенка, українську баркаролю Ст. Людкевича і „Черемшину" у виконанні П. Гнатюка. Коментатор Тед Страссер заявив, що українці найбільш у світі музикальний і співочий нарід, давав високу оцінку кожному музичному і хоровому творові і дуже прихильно висказувався про Український Фестиваль. З вдячности вислано йому письмову подяку зі стома підписами учасників фестивалю. Про жадний інший фестиваль не писала так широко місцева англомовна преса „Ді Детройт Нюз" і „Детройт Фрі Пресс", як про український, а на телевізії (канал 2 і 4) показувано моменти з нашого Фестивалю.

У такій широкій програмі траплялися і малі недотягнення, і помилки. Але взагальному завдяки жертвенній праці організацій і Екзекутиви, зосібна інж. Василя Колодчина, Фестиваль пройшов з великим моральним успіхом.

Франц Липецький

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОН КУРТ ВАЛЬДГАЙМ РОЗПІЧНЕ в неділю 26 серпня свою десятиденну поїздку до держав Близького Сходу. Вальдгайм має в пляні відвідати Сирію, Ливан, Єгипет, Йордан та Ізраїль. Мета поїздки — устійнити передумови замирення на цьому просторі.

ПРОТЯГОМ ОСТАННІХ КІЛЬКОХ ДНІВ, ПОЖЕЖІ винищили понад 100,000 акрів лісу в північнозахідній частині ЗСА. Найбільшої шкоди потерпіли Каліфорнія та Монтана. Стейтові власті заявили, що деякі з пожеж були спричинені підпалювачами, яких досі не вдалося переловити. В північнозахідній частині Америки тепер існує велика посуха, яка загрожує, що й в інших стейтах, наприклад, у Вашингтоні й Ореґоні, можуть поширитися пожежі лісів.

ПІВДЕННОВ'ЄТНАМСЬКИЙ УРЯД ПОЧАВ СТОСУВАТИ фінансовий і політичний натиск на пресу, щоб припинити критику урядової політики. Згідно з заявою речника Міністерства інформації, Південний В'єтнам далі находиться у війні і тому „деякі обмеження є необхідні". Урядові чинники дуже реаґують на критику політики президента Нгусна Ван Тієв.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МАРҐАРЕТА МАЯ КРЕНИЦІГЛОВА, членка УНС Відд. 401 в Sykesville, Pa., померла 25 квітня 1973 р. на 49 р. ж. Нар. в Рейнолдсвілл, Па. і стала членкою УНС в 1946 р. Полишила в смутку: Йосифа, Кароля, Дебору і Рут. Похорон відбувся на цвинтарі укр.-кат. церкви в Сиксвіллі, Па.
Вічна їй Пам'ять!
Секретар

НАТАЛКА КАМФОНІК, членка УНС Відд. 241 Т-ва ім. І. Франка в Вунсокет, Р. Ай., померла 31 травня 1973 р. на 79 р. ж. Нар. в с. Товсте, повіт Скалат і стала членкою УНС в 1933 р. Полишила в смутку 3 синів: Франка, Антона і Івана та доньку. Похорон відбувся 4 червня ц. р. на укр. цвинтарі в Блекстон, Масс.
Вічна їй Пам'ять!
Секретар

ТЕКЛЯ ШПАК, членка УНС Відд. 177 С-ва Любов в Провіденс, Р. Ай., померла 28-го травня 1973 р. на 77 р. ж. Нар. в с. Королока, пов. Скалат, Україна і стала членкою УНС 1950 р. Полишила в смутку доньку Анну, зятя, 2 внуків і 2 правнуків. Похорон відбувся 1 червня ц. р. на цвинтарі св. Івана в Валлей Фолс, Р. Ай.
Вічна їй Пам'ять!
Ів. Лаба, секретар

МИКОЛА СТАХІВ, член УНС Відд. 256 Б-ва св. І. Хрестителя в Рівергед, Н. Й., помер 21 травня 1973 р. на 76 р. ж. Нар. в с. Чернигівці і став членом УНС в 1917 р. Полишив у смутку сина Івана, доньку Софію та 5 внуків. Похорон відбувся 24-го травня ц. р. на цвинтарі св. Івана в Рівергед, Н. Й.
Вічна Йому Пам'ять!
Ольга С. Недошитко, секр.

НАСТЯ КРІЛЬ, членка УНС Відд. 95 Б-ва св. Димитрія в Назарет, Па., померла 14-го травня 1973 р. на 83 р. ж. Нар. в с. Яблінці, пов. Турка і стала членкою УНС в 1922 р. Полишила в смутку сина Чарла, доньки: Елизабету, Отеллу і Катерину, 12 внуків і 5 правнуків. Похорон відбувся 17 травня ц. р. на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Нортгемтоні, Па.
Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

ІВАН КАНІК, член УНСоюзу Відд. 56 Б-ва св. Івана Хрестителя в Wheeling, W. Va., помер 21 травня 1973 р. на 53 р. ж. Нар. в Вілінкс, В. Вірдж. і став членом УНС 1967 р. Полишив у смутку дружину Анну. Похорон відбувся на цвинтарі Кальварії у Вілінґ, В. Вірдж.
Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

ІВАН КАГОТТ, член УНСоюзу Відд. 344 Б-ва св. Миколая в Бавнд Бруку, Н. Дж., помер 25 травня 1973 р. на 69 р. ж. Полишив у смутку дружину і сина.
Вічна Йому Пам'ять!
О. Яворська, секр.

АНТОНІНА АНДРЕНКО — членка УНС Відд. 72 Т-ва ім. Ів. Франка в Тайтусвіл, Па., померла на 78 р. ж. Стала членкою УНС в 1924 р. Полишила в смутку 4 синів і дочку. Похорон відбувся на цвинтарі St. Walburgas, Titusville, Pa.
Вічна їй Пам'ять!
Каролина Курах, секр.

АЛЕКСАНДЕР ПАЛМЕР — член УНС Відд. 7 Т-ва ім. Д. Капітули в МекАду, Па., помер 5 червня 1973 р. на 63 р. ж. Став членом УНС в 1964 р. Полишив у смутку дружину Катерину, 2 синів, доньку і 5 внуків. Похорон відбувся 8 червня ц. р. на цвинтарі св Марії в МекАду, Па.
Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

АННА КОПЧА, членка УНС Відд. 228 С-ва св. Анни в Ст. Клер, Па., померла 27-го травня 1973 р. на 76 р. ж. Стала членкою УНС в 1924 р. Полишила в смутку Івана, Марію, Елизабет Петра і Гелен. Похорон відбувся 30 травня ц. р. на цвинтарі св. Миколая в St. Clair, Pa.
Вічна їй Пам'ять!
Секретар

МАРІЯ СЕНІВ, членка УНС Відд. 304 в Боффало, Н. Й., померла 1 червня 1973 р. на 49 р. ж. Стала членкою УНС 1956 р. Полишила в смутку мужа Мирона, сина Михайла, доньку Надіне, матір Гелену, сестру Анну і брата Івана. Похорон відбувся 5-го червня ц. р. на цвинтарі Mt. Olivet, Town of Tonawanda.
Вічна їй Пам'ять!
Марія Гнатик, секр.

ЗІНА ВОВК, членка УНСоюзу Відд. 436 Б-ва ім. Митр. А. Шептицького в Кітченер, Онт., Канада, померла на 49 р. ж. Нар. в с. Барановичах, Україна і стала членкою УНС 1969 р. Полишила в смутку мужа Івана, сина Степана, дочок: Марію і Ірину. Похорон відбувся 21-го травня ц. р. на цвинтарі Вудланд в Кітченер, Онт., Канада.
Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

ВАСИЛЬ ПЕРСОВИЧ, член УНС Відд. 379 Б-ва св. Юрія в Чикаґо, Ілл., помер 21-го травня ц. р. на 52 р. ж. Нар. в Чикаґо, Ілл. і став членом УНС в 1937 р. Полишив у смутку дружину Марію, дочку Джін, батька Івана, брата Руселя Волтера, сестру. Похорон відбувся 24 травня ц. р. на цвинтарі св. Миколая в Leyden Township, Ill.
Вічна Йому Пам'ять!
М. Сенків, секр.

КОВАЧ ІВАН, член УНСоюзу Відд. 56 Б-ва св. І. Хрестителя в Вілінґ, В. Вірдж., помер 30 травня 1973 р. на 57 р. ж. Полишив у смутку дружину. Похорон відбувся на цвинтарі Кальварія в Вілінґ, В. Вірдж.
Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

ФРАНК І. ПУРПУРА, член УНС Відд. 56 Б-ва св. Івана Хрестителя в Вілінґ, В. Вірджінія, помер 17 травня 1973 р. на 60 р. ж. Став членом УНС в 1949 р. Полишив у смутку дружину Єву. Похорон відбувся на цвинтарі Кальварія в Вілінґ, В. Вірджінія.
Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

ПЕТРО ПІНЯГА, член УНС Відд. 191 Б-ва св. Миколая в Трой, Н. Й., помер 16 червня 1973 р. на 74 р. ж. Став членом УНС 1954 р. Полишив у смутку дружину Юлію, брата Йосифа, доньок і внуків. Похорон відбувся 18 червня ц. р. на цвинтарі св. Миколая в Трой, Н. Й.
Вічна Йому Пам'ять!
В. Колодій, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 8-го ВЕРЕСНЯ 1973 р.

БРУКЛИН, Н. Й. Квартальні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького 158 Відд. о год. 7 веч. в залі УНДому при 216 Гренд вул. Проситься чл. прибути, бо є важні справи до полагодження і вирівняти вкладки. — П. Польний, предс., М. Кіт, рек. секр.

НЕДІЛЯ, 9-го ВЕРЕСНЯ 1973 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Збори С-ва Пресв. Богородиці — 36-ий Відд. о год. 2-ій по пол. в приміщенні Укр. - Амер. Клюбу при 292 Гадсон Аве. Проситься чл. прибути. — Стелла Гошовська, Марія Ковальчук, Параска Демянів.

ТАРЗАН, Ч. 6983 Найомі розказує про свої клопоти





...Прости мені, Тарзане! Я поводжуся неначе дитина... Я справді рада Тебе бачити!

Може ти пізніше зможеш мені розказати, що сталося, медсестро Найомі... Тим часом.. Я привів приятеля...

Це є Кану — Він є найстаршим сином батька Умталі з племени Буту.

Буту?... Це саме відтоді, як вони прибули сюди, почалися мої клопоти!

Що такого зробили мої люди?

Вони самі нічого злого не вчинили! Але дивно, що відколи вони прибули, то деякі з наших хатин згоріли, мої медичні припаси були знищені..,

Гмм — Це мені не звучить, як звичайний збіг обставин!